

ДЕЛИ-ОРМАНСКИ

Курьеръ

Седмичен вестникъ за общественъ животъ, наука и информация.
Излиза всѣка седмица

Редакторъ: М. Ивановъ

АБОНАМЕНТЪ:

за година; 50 лева; за 6 месеца
— 30 лева; единъ брой — левъ

ОБЯВЛЕНИЯ:

търговски 1'50 лева кв. сантим
приставски 0'80 лева на дума

Н. Агънски

Причинитѣ за землетресенията

Вмѣсто да изброяваме жертвитѣ и да изчисляваме загубитѣ отъ голямото бедствие, което сполетя частъ отъ страната ни, — землетресението въ южна България, — ние поднасяме на читателитѣ си настоящата статия отъ нашия съгражданинъ г. Н. Агънски. смѣтайки че съ това запълваме една празнина въ популярнитѣ познания на много наши читатели за сѣщинскитѣ причини на землетресенията. —

Причинитѣ на землетресенията се криятъ въ особеното състояние и строежъ на земното кълбо, затова земята още много стотици хиляди години периодически ще бжде разтресвана отъ по-слаби и по-силни — катастрофални землетресения. Землетресенията по повърхността на земното кълбо ще намаляватъ, отслабватъ и дори съвсемъ ще изчезнатъ само следъ като застиващата и затвърдяваща земна кора завладѣе повече отъ половината земенъ радиусъ т. е. когато достигне дебелина около 4000 километра.

Известно е отъ астрономията, че земята е дете и спътникъ на слъцето и че се е отдѣлила отъ него преди много милиони години — нѣкои учени подхвърлятъ числото два милиарда земни години. Единъ много дълъгъ периодъ отъ време земята следъ отделенето си отъ слъцето е прекарала въ слънчево, т. е. горѣеще и свѣтяще, състояние. Преди този периодъ отъ земята се е отдѣлила нейната спътница и дъщеря луната, която сжщо така е прекарала единъ по малкъ слънчевъ периодъ, следъ което е застинала. Луната е прекарала по късъ слънчевъ периодъ и по скоро е окончателно застинала, защото е много по малка по обемъ отъ земята. До като земята има 13000 км. диаметъръ, луната има само 3000 км. диаметъръ.

Следъ своя слънчевъ периодъ земята ще минава въ застинала или по точно казано застиваща състояние, обръща се въ тъмно не горяще и не свѣтяще съ собственна свѣтлина небесно тѣло — планета. Въ началото на своето планетно състояние земното кълбо е имало несравнено много по голѣмъ диаметъръ отъ настоящия и се е състояло отъ три главни пръстена: атмосференъ пръстенъ, пръсненъ състоящъ се отъ много гъста и наситена съ най-разнообразни пари и газове атмосфера (въздухъ), която е била и много по тежка отъ настоящата. Втория пръстенъ се е състоялъ отъ огнетечна каша, а подъ нея е стоялъ третия пръстенъ отъ гореща газобразна материя. Това състояние на земното кълбо сжщо така е траело много милиони години, следъ което по повърхността на огнетечната каша, наречена на наученъ езикъ магма се е появила първата затвърдена земна ко-

ра отъ леки скали. Тази кора е изникнала като пяна на повърхността на огнетечния океанъ на земното кълбо. Дълго време следъ състиването на тази първа твърда земна кора, между нея и огнетечната каша подъ нея се е образувало празно пространство, по точно казано пространство заето само отъ газове, които сж се отделили отъ огнетечната каша. Това пространство се е образувало вследствие изтичането на огнетечната каша, а известно е че всички тѣла при изтичането си се свиватъ. Съ изтичането си огнетечната каша се свива и намалява по обемъ, съ това се намалява и обема на земното кълбо изобщо. Празното пространство, което се образува между затвърдѣлата земна кора и огнетечната каша не може да стои неограничено дълго време незаето пръгвината на газове, които го запълватъ има предѣлъ. Значи трѣбва затвърдѣлата земна кора да се слегне и прилепне къмъ огнетечната каша. Това слягане става по два начина: 1) по единъ бавенъ, постепенъ и локаленъ (мѣстенъ) начинъ чрезъ срутване на малки и голѣми пластове отъ земната кора винаги се съпровожда отъ по малки или по голѣми землетресения. Въ дълбочинитѣ на затвърдѣлата земна кора се образуватъ и голѣми пещери, които сжщо така се запълватъ чрезъ срутвания и чрезъ тѣзи срутвания се чувстватъ землетресения, но тѣ сж много слаби и безрезултатни. 2) По единъ бързъ повсеместенъ катастрофаленъ начинъ, защото въ края на крайщата цѣлата земна кора ще трѣбва да се слегне върху огнетечната каша. Но за да стане това земната кора която има по голѣмъ радиусъ и обемъ отъ свилата се огнетечна каша, ще трѣбва да намли радиуса и обема си а за това ще трѣбва да се нагъне и надиплюване на земната кора ще трѣбва тя на много мѣста да се напука, а на нѣкои мѣста пукнатинитѣ сж толкова голѣми, че не могатъ да се нарекатъ пукнатини, а на наученъ езикъ се казватъ разсѣди. Чувствителното и очевидно намаляване на обема на земното кълбо и катастрофалното нагъване на надиплюване и слягане на твърдата земна кора къмъ огнетечната ка-

ша става рѣдко и то презъ периоди отъ нѣколко милиона години. Такива катастрофални нагъвания на цѣлата земна кора сж станали въ живота на земното кълбо до сега четири и сж отдѣлили една предшествоваща архаична епоха и четири голѣми ери. Последното катастрофално огъване на земната кора е станало преди около четвъртъ милионъ години и е турило на настоящата четвъртична или още наречена модерна ера. Едно ново катастрофално посемѣстно огъване и надиплюване на земната кора придружено отъ общо намаляване на обема на земното кълбо не се предвижда да стане въ близко бъдеще.

Всѣка ера която е преживѣла земята е разделена естествено на по малки епохи. Тѣзи епохи сж оставили следитѣ си въ геологическитѣ пластове на земната кора. Всѣка отъ тѣзи епохи е отделена отъ предшествоващата и последующата отъ малки мѣстни огъвания и надиплювания на земната кора, които сж предизвиквали и съответни географически промени по повърхността на земята. Четвъртичната ера е още въ своето начало, е още въ първата си подепоха, така че една малко локално огъване на земната кора, придружено отъ географически промени на повърхността на земята се предвижда да стане, но то не е тъй непосредствено предстояще т. е. не ще се случи нито презъ живота на настоящето нито презъ живота на следующето човѣшко поколение.

Какъ да се обясни тогава голѣмото земетресение което стана напоследъкъ въ Турция, въ Смирненския окръгъ и сега става такова голѣмо земетресение въ южна България?

При първото надиплюване на земната кора въ нея се е образувала една голѣма пукнатина, единъ голѣмъ разсѣдъ, една голѣма рана, по така наречения паралелъ на разсѣдитѣ. Тази голѣма рана при следующитѣ катастрофални нагъвания на земната кора не е зарастнала, напротивъ геологията и палеонтологията констатира че въ края на всѣка изживѣна ера на земното кълбо като страфалнитѣ промѣни които сж настѣпвали по земната кора най силно сж се чувствали въ южна та паралела на разсѣдитѣ. Ясно е че лежащитѣ въ тази зона земни съседнитѣ съ нея и въ споконитѣ епохи на еритѣ ще чувстватъ тази рана на земната кора. Отъ тази голѣма линия на разсѣдитѣ се отдѣлятъ или по точно казано излизатъ странични клочета отъ по дълги или по къси пукнатини, които сжщо така се отразяватъ върху спокойствието на повърхността.

Спокойствието на повърхността на зоната на паралела на разсѣдитѣ и

на неговитѣ клончета ще бжде нарушавано преди всичко отъ честитѣ вулканически изригвания, защото тъкмо чрезъ тази зона се държи връзката между подкожната огнетечна каша и затвърдѣлата земна кора. Освенъ това спокойствието въ тази зона ще бжде смущавано и отъ чести срутвания на твърдитѣ земни пластове върху огнетечната магма или въ празното пространство, което се образува между кората и кашата. Настоящото землетресение се дължи на срутване на голѣми пластове отъ затвърдѣла земна кора. То може да донесе значителни споредъ човѣшкото разбиране повреди по повърхността на земята, но въ никакъвъ случай не може да предизвика географически промѣни; но то е само подготовка за тѣхъ; такива бѣзспорно ще настѣпятъ, но както се подчерта и по-горѣ не ще се случатъ нито презъ живота на настоящето, нито презъ живота на близкитѣ поколения на днешния човѣкъ.

Голѣмата линия на разсѣдитѣ обкръжава земното кълбо подобно на паралелъ както следва: започва отъ централна Америка, върви на истокъ презъ Атлантически океанъ, презъ средиземно море Аравийския полуостровъ, Арабско море, Индийския океанъ, островитѣ между Азия и Австралия, Полинезия, Великия тихъ океанъ и свършва пакъ въ централна Америка. Значи опасва цѣлото земно кълбо. Не е необходимо да се посочватъ тукъ клончетата на тази разсѣдна линия. Доста е да се подчертае, че тази линия и нейнитѣ разклонения сж богати съ вулкани. Балканския Полуостровъ както и всички сѣверни брѣгове на Средиземното море, както и неговитѣ источни брѣгове сж въ близко съседство съ линията на разсѣдитѣ, затова много естествено тѣхното спокойствие често ще бжде нарушавано.

ХРОНИКА

Земетресението взема по-широки размѣри, обхваща нови нови населени пунктове. Отъ една седмица цѣлата страна е разтревожена отъ чести трусове. Приказкитѣ сж излишни въ подобни случаи. Необходими сж само дѣла и присѣствие на спокойствие.

Вмѣсто да приказваме и да се туккаме и вайкаме, по-добре е да се лишимъ отъ кутия цигари, шишенце вино, да намалимъ единъ обѣдъ наполовина, да помогнемъ на пострадалитѣ.

Читалище „св. Димитъръ“, днесъ устройва извънредно общо събрание, гдето ще има да се взематъ важни рѣшения. Известно е, че трима членове на чит. н-ство си подадоха оставката, а контролната комисия ще стори това предъ общото събрание.

Залесяването на градскитѣ околности върви много мудро. До като Кайкж и Памукчи, — шепа народъ, — преди Великденъ приготвиха

Чували ли сте

За прочутитъ РУСЕНСКИ кревати отъ първата ВЪЛГАРСКА фабрика за **кревати** на М. Юрдановъ и С-ие?

—Посетете магазина на **Радушъ Димовъ** и ще се уверите, че

по-красиви и солидни кревати нѣма и не може да има.

—Тукъ ще намѣрите кревати по 1 2 персони съ най-красиви и изящни художественни линии и пружини за тѣхъ ненадминати до сега. **Пристигнаха** ми сѣщо **велосипеди „Кайзеръ“** походенъ английски моделъ и бѣгачи специаленъ патентованъ моделъ — **Прѣскачки „Верморсъ“** издържали всички конкурси въ Бълга- рия и ползващи се съ най-големо довѣрие на производителитѣ лозари

Шевни машини

«КАЙЗЕРЪ»

Тиха, безшумна, 3,000 бода въ минута, красива изящна и безупречна въ работата

Радушъ Димовъ

Магазинъ „1001 ВИДЪ“

Шапки сукнени 150-350
Шапки сламени
Каскети разни
Ризи зефири 100—170
Връзки
Яки
Чорапи
пантофи
Пудра
Помади
Парфюмъ
Сапуни
Чадъри
Канчета
Шушони
Кордели
Блузи.

1
0
0
1

видъ

Ризи поплинъ 200—250

Часовници
Огледала
Кани
Вази
Мушамы за маси

Табли
Ютии
Пушки
Патрони
Револвери
Барутъ
Съчми
Гилзи
Кабзи
Тапи
Чанти

И много други стоки

Кревати отъ прочутата фабрика „Кубратъ“—Габро- во по цени 1 персони отъ 1100—1800; 2 персони отъ 1250—2000 лв. продажба на изплащане.

При магазинъ „1001 ВИДЪ“

На Елиезеръ Я. Басатъ

Важно за сезона!

Гвоздеи всички размѣри. **Мая** за сирене, **тель** за ограда, **катранъ**, бодлива **тель**, пълненъ асорта- ментъ **колоннални стоки**.

Манифактура преди английски и български, боялия, сулани и кавраци, кастарлия кавраци и сулани пла- тна оксфорти български.

Цени подъ конкуренцията.

Който не познава Трифонъ ще се опознае.

Тютюнъ на едро и дребно.

Трифонъ Енчевъ — гара Каспичанъ.

Само при Ал. Донева. & Синъ.

Всѣкакъвъ видъ дървенъ материалъ

като главини, бутове, наплати и крака, окове, опа- шки, клемии и пр. коларски принадлежности.

железария, всички видове сурово желѣзо и дре- бна желѣзария.

Бежири бои и лакове.

Чугунени печки и кам. въглища.

Пресни бомбони и шоколади

Обявление № 1614

Обявявамъ на интересу- ющитѣ се, че на основание изпълнителния листъ № 7716 издаденъ отъ Шуменски Окръженъ съдъ на 26 Декември 1927 год. въ поза на Др. Райчевъ пълн. на Иванъ Славовъ отъ гр. Варна противъ Събир. Д-во К. Ив. Гюдженовъ отъ с. Гьочери за 40000 лева на 4 Май 1928 год. ще продамъ въ гр. Нови-Пазаръ на публиченъ търгъ следую- щия дължниковъ движимъ имотъ: На Колю Ив. Гюдженовъ два бивола и петъ овце оценени 10000 лева. На Димитъръ Русевъ две крави съ едно теле и 20 овце оценени 10500 лева. На Недю Русевъ една биволица и 1 малаче оценени 2500 лева. На Кръстю Вълчевъ две малачета и десетъ овце оценени 6000 лева. На Маринъ Станевъ Тридесетъ овце оценени 12000 лева.

Желаящитѣ да се яветъ 9 часа да наддаватъ.

гр. Н. Пазаръ, 18 IV 928

Сждия-изпълнителъ: П. В. Тивчевъ.

Обявление № 1624

Обявявамъ на интересу- ющитѣ се, че на 4 Маи 1928 г. ще продамъ въ Нови-Пазаръ въ полза на Др. Райчевъ пълн. на Д-во „СЪЕДИНЕНИЕ“—Н. Пазаръ единъ триоръ за жито оцененъ 6000 лв. принадле- жащъ на Юр. Ст. Каравановъ. Желаящитѣ да се яветъ 9 ч да наддаватъ гр. Н. Пазаръ, 18 IV 928

Сждия-изпълнителъ П. В. Тивчевъ

Обявление № 1620

Обявявамъ на интере- сующитѣ се, че по изп. д. № 211—928 г. ще продамъ въ полза на Давидъ Георгиевъ отъ Каспичанъ десетъ овци и двѣ кози оценени 3600 лв. принадлежащи на Кир. Хр. Бучуковъ противъ Мардиросъ Я. Киркоровъ и др. отъ Гюллеръ Продажбата ще стане въ Нови-Пазаръ преди обѣда на 4. Май 1928 г.

гр. Н. Пазаръ, 18.IV.1928 г.

Сждия-изпълнителъ: П. В. Тивчевъ

Сурови

и

Обработени

КОЖИ

Всички
видове

Купувамъ въ брой по фабрични цени
всички видове сурови кожи.

На складъ Всички видове общарски и сараш- ки кожи на конкурентни цени. Разполагамъ съ обу- щарски и сарашки инструменти и всички габровски стоки.

Деню Ц. Чолаковъ Габровски-Н.пазаръ

Дава се подъ наемъ магазина
до „Сингеръ“.

Споразумение: Яко Е. Басатъ

Продава се!

1. Единъ масивенъ **дюкянъ** въ центъра на гра- да срещу пазаря.
2. **Дворно** мѣсто съ стари постройки за **жи- тни складове** и индустрия.
3. Едно праздно мѣсто до **вакуфски ханъ**.
4. **Една жетварка** и **мисиротрошачка** двойни гърла.

Справка Редакцията.

дупки за 120000 дръвчета, Но- во-Пазарци стана две седми- ци не могатъ да приготвятъ дупки за 60000 дръвчета. За- що? — ще отговоримъ другъ пътъ.

Читалищното настоятелство „Св. Димитъръ“ обявява на членоветѣ си, че насроченото за днесъ 22 того събрание, отлага за 29 того 9 часа су- триньта, по независящи отъ него причини.

На 20 упр. стѣйтъ на Попул. Банка е отпустналъ 15000 лева помощъ на по- страдалитѣ отъ земетресени- ето. Сждата банка е имала похваната инициатива да се свикатъ представитѣлитѣ на всички обществени органи-

зации въ града за образува- не комитетъ по събиране по- мощи за пострадалитѣ.

—Днесъ 10'5 часа нашия съгр. Н. Агнски ще чете бе- седи на тема: „Разяснение върху I томъ отъ въведение къмъ Социологията“ въ са- лона на кино „Дорета“.

Културнитѣ д-ва въ гра- да ни устройватъ вечеринка на 21 т. м. Всичкия приходъ е за пострадалитѣ отъ земе- тресението. Кино „Дорета“ отпуска сапона за тая вечеръ безплатно,

КОМИТЕТИ за събиране помощи за пострадалитѣ отъ земетресението сѣ образувани въ с. Плисково, и Хърсово по инициативата на секр. бирницитѣ. Хвала на подобни човеколюбци. Наврѣме дадена пѣмощъ, е най-до- бре дадена.